

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК
ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ПІД ЧАС
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

Кравченко Алла

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI:10.32540/2071-1476-2025-1-078

Annotation

Introduction: In the context of globalization and digital transformation, the analysis of the formation and development of professionally oriented competencies during the teaching of the discipline «Ukrainian Language for Professional Purposes» provides an opportunity to explore the deep interconnection between learning the Ukrainian language in a professional context and the influence of global and technological changes on this process. This includes defining the importance of forming professional competencies that meet the demands of modern society, particularly in the areas of communication, information technology, and intercultural relations.

Objective: Conceptualization of the formation and development of professionally oriented competencies in future specialists in the field of physical culture and sports during the teaching of the discipline «Ukrainian Language for Professional Purposes».

Research Methods: Analysis of scientific and methodological literature, internet data, comparison, systematization and generalization, systemic, structural-functional, axiological, and synergetic analysis.

Results: The competencies formed during the teaching of the Ukrainian language for professional purposes are substantiated. These include the knowledge, skills, and abilities that are developed in students to ensure their capacity to effectively use the Ukrainian language in professional activities. Professionally oriented competencies are a combination of knowledge, skills, abilities, and personal qualities that enable an individual to successfully perform professional tasks, engage in activities within a specific field, and adapt to an evolving professional environment. The key aspects of the concept of «professionally oriented competencies» include: 1. Knowledge – theoretical and practical information that forms the foundation for performing specific professional tasks. 2. Skills – the ability to apply acquired knowledge in practice. Skills can include technical abilities (use of tools, software) and soft skills (communication, teamwork, time management). 3. Competencies – practical actions that the individual can perform independently. These may be basic (e.g., literacy, calculations) or specialized (e.g., conducting analysis, creating reports). 4. Personal qualities – characteristics of the individual that influence the effectiveness of professional activity. 5. Context, as professionally oriented competencies are developed in a specific context, which includes the specifics of the professional field, labor market requirements, technological innovations, and cultural characteristics. 6. Quality assurance, as the development of professionally oriented competencies requires a systematic approach to learning, including the modernization of curricula, integration of practical classes, internships, and collaboration with industry professionals.

Conclusion. Therefore, it is worth noting that the formation and development of professionally oriented competencies in future specialists in the field of physical culture and sports during the teaching of the course «Ukrainian Language for Professional Purposes» in the context of globalization and digital transformation not only contributes to the development of basic language and communication skills, but also shapes the professional competencies necessary for a successful career in a Ukrainian-speaking environment. This also ensures an improvement in the quality of student preparation, adapting education to modern professional demands, which enhances their competitiveness in the labor market.

Keywords: knowledge, language skills, communication, information technologies, worldview of the individual, literacy, professional knowledge, digitalization.

Анотація

Вступ. В умовах глобалізації та цифрової трансформації аналіз формування та розвитку професійно орієнтованих компетентностей під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» дає можливість вивчити глибокий взаємозв'язок між навчанням української мови у професійному контексті та впливом глобальних і технологічних змін на цей процес. Це включає визначення важливості формування професійних компетентностей, що відповідають вимогам сучасного суспільства, зокрема у сферах комунікації, інформаційних технологій і міжкультурних зв'язків.

Мета: Концептуалізація формування та розвитку професійно орієнтованих компетентностей у майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

Методи дослідження: Аналіз науково-методичної літератури, даних мережі Інтернет, порівняння, систематизація та узагальнення, системний, структурно-функціональний, аксіологічний, синергетичний аналіз.

Результати. Обґрунтовано компетентності, які формуються під час викладання української мови за професійним спрямуванням. Вони включають знання, вміння та навички, які формуються у студентів, щоб забезпечити їх здатність ефективно використовувати українську мову у професійній діяльності. Професійно орієнтовані компетентності – це сукупність знань, умінь, навичок та особистісних якостей, які дозволяють особі успішно виконувати професійні завдання, здійснювати діяльність у певній галузі та адаптуватися до змінюваного професійного середовища. Основні аспекти поняття «професійно орієнтовані компетентності»: 1) Знання – це теоретичні та практичні відомості, які формують основу для виконання конкретних професійних завдань. 2) Уміння – це здатність застосовувати отримані знання на практиці. Уміння можуть включати технічні навички (використання інструментів, програмного забезпечення) та м'які навички (комунікація, командна робота, управління часом). 3) Навички – це практичні дії, які виконавець може здійснювати самостійно. Навички можуть бути базовими (наприклад, грамотність, обчислення) та спеціалізованими (проведення аналізу, створення звітів). 4) Особистісні якості – це характеристики особистості, які впливають на ефективність професійної діяльності. 5) Контекст, так як професійно орієнтовані компетентності формуються в певному контексті, що включає специфіку професійної сфери, вимоги ринку праці, технологічні новації та культурні особливості. 6) Забезпечення якості, оскільки розвиток професійно орієнтованих компетентностей потребує систематичного підходу до навчання, що включає модернізацію навчальних програм, інтеграцію практичних занять, стажування та взаємодію з фахівцями галузі.

Висновки. Отже, варто зазначити, що формування та розвиток професійно орієнтованих компетенцій майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах глобалізації та цифрової трансформації не лише сприяє розвитку базових мовних і мовленнєвих навичок, а й формує професійні компетентності, необхідні для успішної кар'єри в українськомовному середовищі. Це також забезпечує підвищення якості підготовки студентів, адаптуючи навчання до сучасних професійних вимог, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Ключові слова: знання, мовні навички, комунікація, інформаційні технології, світогляд особистості, грамотність, професійні знання, цифровізація.

Вступ. В умовах глобальних цифрових змін мова стає не лише інструментом комунікації, а й ключовим елементом у формуванні соціально відповідального громадянина. Цифровізація

суспільства вимагає від людини не лише володіння новими технологіями, а й здатності етично використовувати цифрові інструменти, захищати особисту інформацію та активно брати участь у

громадському житті. У цьому контексті мова відіграє важливу роль, адже вона є основою для доступу до цифрових ресурсів, збереження культурної ідентичності та розвитку соціальної відповідальності

в глобалізованому інформаційному просторі.

Аналіз останніх досліджень свідчить про те, що в Україні питання цифровізації суспільства і ролі мови у формуванні цифрової грамотності та соціально відповідального громадянина є актуальними. Так, наприклад, О. Пономарів, професор, соціолог і філософ, у своїх працях досліджує роль мови в суспільних процесах, зокрема у цифровій комунікації. [20] Т. Лук'янець, аналізує, як онлайн-комунікація та соціальні медіа змінюють мовні практики та ставлення громадян до етики цифрової взаємодії. [13]

С. Шевчук, дослідниця в галузі лінгвістики, зосереджена на вивченні ролі мови в освітньому процесі в умовах цифрової трансформації, зокрема в контексті застосування новітніх цифрових платформ. Однак, незважаючи на велику кількість публікацій, слід зазначити, що питання використання мови як інструменту у формуванні соціально відповідального громадянина в цифрову епоху потребує більш детального вивчення. [21]

Питання формування та розвитку професійно орієнтованих компетентностей під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є в колі наукових інтересів сучасних дослідників: К. Олексенко [18]; К. Гнатенко, Ю. Коваленко [2]; Т. Лук'янець. [13] та ін., що висловлюються за створення дискурсного простору. Реалізація ідеї компетентнісного підходу відображаються у роботах вітчизняних дослідників С. Шевчук [21], В. Герасимович, М. Герасимович, В. Коваль [1], К. Олексенко, [18], Л. Осадча [19], які також присвятили свої праці загальним питанням щодо формування компетентності.

Аналіз формування та розвитку професійно орієнтованих компетентностей майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту під час викладання дисципліни

«Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах глобалізації та цифрової трансформації дає можливість вивчити глибокий взаємозв'язок між навчанням української мови у професійному контексті та впливом глобальних і технологічних змін на цей процес. Це включає визначення важливості формування професійних компетентностей, що відповідають вимогам сучасного суспільства, зокрема у сферах комунікації, інформаційних технологій та міжкультурних зв'язків. Актуальність теми полягає в тому, що вона вивчає вплив глобалізації та цифрової трансформації на викладання української мови за професійним спрямуванням, аналізує, як сучасне освітнє середовище формує вимоги до викладання української мови у професійному контексті. Також розглядається вплив глобальних процесів на роль та функції української мови в професійних сферах, зокрема інтеграція міжнародних стандартів і термінології, зміни, що стосуються методів навчання через цифровізацію, що включають використання онлайн-курсів, інтерактивних платформ та штучного інтелекту. Крім того, вивчаються нові вимоги сучасного ринку праці, що потребують високого рівня володіння мовними та цифровими компетентностями, а також методи формування професійно орієнтованих компетентностей у навчанні української мови.

Мета. Концептуалізація формування та розвитку професійно орієнтованих компетентностей у майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»

Методи дослідження: Аналіз науково-методичної літератури, даних мережі Інтернет, порівняння, систематизація та узагальнення, системний, структурно-функціональний, аксіологічний, синергетичний, що дозволили про-

аналізувати професійно орієнтовані компетентності.

Результати дослідження. Мова має глибокий вплив на формування світогляду особистості, оскільки вона є не лише засобом спілкування, але й визначає способи осмислення та інтерпретації навколишнього світу. В умовах цифрових змін цей вплив посилюється, оскільки новітні технології змінюють способи комунікації, доступу до інформації та соціальної взаємодії. Ось кілька ключових аспектів того, як мова впливає на світогляд індивіда в цифрову епоху:

1. Мова формує спосіб мислення. Основним інструментом, через який люди сприймають світ, є мова. Те, як ми говоримо і думаємо, залежить від того, які концепти та категорії є в нашій мові. В умовах цифрових змін це може стати ще більш виразним, оскільки нові терміни та поняття, що виникають завдяки розвитку технологій, формують нові уявлення про реальність. Наприклад, терміни «штучний інтелект», «віртуальна реальність», «блокчейн» визначають те, як ми розуміємо технології та їх роль у світі. Ці нові терміни мають не лише технічний, а й культурний та соціальний контекст, який впливає на те, як люди оцінюють цифрові зміни та їх наслідки.

2. Мова як канал для доступу до знань. Цифрові технології змінили способи доступу до інформації. Інтернет, соціальні медіа, онлайн-курси – усі ці платформи дають можливість отримати знання, але доступ до них часто обмежений мовними бар'єрами. Багато онлайн-ресурсів, наукових публікацій, технічних матеріалів є доступними переважно англійською мовою. Це створює нерівність у можливості доступу до новітніх знань і технологій, що, в свою чергу, може впливати на світогляд індивіда, який опиняється поза цими можливостями. Таким чином, знання в глобальному

цифровому середовищі часто стають доступними тільки тому, хто володіє цією мовою.

3. Мова у віртуальних просторах і світах. Розвиток віртуальних світів, онлайн-ігор та віртуальної реальності також суттєво впливає на формування світогляду. Віртуальні простори, як і соціальні медіа, мають свої специфічні мовні структури, правила комунікації та навіть культуру. Як люди взаємодіють у цих світах, – залежить від мовних умовностей і можливостей. Наприклад, віртуальні світи мають свої мови або інтерфейси, які визначають, як ми можемо взаємодіяти з ними. Людина, яка активно залучається до таких світів, може формувати свій світогляд через досвід, отриманий у цих цифрових просторах.

4. Мова і демократія в умовах цифрових змін. Мова також є важливим інструментом для участі в громадському житті в умовах цифрових змін. Інтернет і соціальні мережі стали новими платформами для політичних, соціальних та громадських дискусій. Термінологія, яка використовується в таких дискусіях, може сприяти формуванню або обмеженню громадянської активності. Використання мови для поширення ідей, організації протестів, створення петицій чи участі в громадських кампаніях дозволяє індивіду визначати свою позицію в суспільстві. Однак, це також може призвести до маніпуляцій або розповсюдження дезінформації, що суттєво впливає на громадське сприйняття подій.

5. Мова впливає на соціальні взаємодії. В умовах цифрових змін мова стала ще важливішим елементом у формуванні соціальних зв'язків і ідентичностей. Соціальні мережі, блоги, форуми та інші онлайн-платформи створюють нові форми комунікації, де мова використовується не тільки для передачі інформації, але й для вираження думок, емоцій і належності до певних спільнот. Вебкультура, меми, хештеги

і нові цифрові жаргони стають важливими елементами сучасної комунікації. Це змінює структуру мовної комунікації, сприяючи її швидкості та доступності. Мова в цифровому просторі адаптується до нових умов і стає більш зручною для користувачів, що може призвести до зміни мовних норм Людина, яка бере участь у цих формах комунікації, часто не тільки обмінюється інформацією, але й визначає свій світогляд через мову, яку вона використовує.

6. Збереження культурної ідентичності. Цифровізація може сприяти збереженню та розвитку мовної спадщини. Використання цифрових технологій для збереження, перекладу та поширення мовних ресурсів дозволяє зберегти рідні мови, особливо у глобалізованому світі, де домінують кілька основних мов, зокрема англійська. Мова в контексті цифрових технологій також дозволяє зберігати культурну ідентичність і традиції, через створення цифрових бібліотек, культурних архівів тощо. Отже, важливо підтримувати цифрові ініціативи, які сприяють збереженню рідних мов, щоб забезпечити їх доступність для майбутніх поколінь і зберегти культурну спадщину.

7. Мова як інструмент розділення і єдності. Мова в цифрову епоху також може бути інструментом як для об'єднання, так і для розділення. Глобалізація й цифровізація дозволяють людям з різних куточків світу обмінюватися ідеями та думками, але в той же час існують мовні бар'єри, які можуть створювати певні розриви в доступі до інформації та участі в глобальних процесах. Деякі мови стають домінуючими в цифровому просторі (наприклад, англійська), тоді як інші мови меншості та національні мови стикаються з загрозою зникнення або можуть залишатися маргіналізованими. Звичайно, що це може впливати на світогляд індивіда, оскільки той, хто не має доступу до пев-

ної мовної групи або контексту, може відчувати себе виключеним з важливих інформаційних потоків. [19]

Контекст глобалізації та цифрової трансформації передбачає аналіз впливу глобалізаційних процесів на функцію української мови в професійній діяльності, а також дослідження змін, що відбуваються в освітньому процесі під впливом цифрових технологій, і їхній вплив на методику викладання української мови. Ця тема зосереджена на дослідженні процесу викладання української мови за професійним спрямуванням із акцентом на формування професійно орієнтованих компетентностей студентів у сучасних умовах, де глобалізація та цифровізація є визначальними чинниками. Вона охоплює взаємодію мовної освіти з вимогами змінного ринку праці та підкреслює необхідність адаптації навчального процесу до актуальних реалій. [6]

Компетентності, які формуються під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням», включають знання, вміння та навички, що забезпечують студентів здатністю ефективно застосовувати українську мову в професійній діяльності. Професійно орієнтовані компетентності є комплексом знань, умінь, навичок та особистісних якостей, які дозволяють особі успішно виконувати професійні завдання, працювати в конкретній галузі та адаптуватися до змін, що відбуваються в професійному середовищі. Основні аспекти поняття «професійно орієнтовані компетентності»:

1) Знання – це теоретичні та практичні відомості, які є основою для виконання конкретних професійних завдань. Вони можуть бути спеціалізованими (пов'язаними з певною професією) або загальними (наприклад, знання з етики, права, економіки)

2) Уміння – це здатність застосовувати набуті знання на

практиці. Уміння можуть включати технічні навички (використання інструментів, програмного забезпечення) та м'які навички (комунікація, командна робота, управління часом).

3) Навички – це практичні дії, які людина здатна виконувати самостійно. Вони можуть бути базовими (наприклад, грамотність, математичні обчислення) або спеціалізованими (проведення аналізу, підготовка звітів).

4) Особистісні якості – це характеристики індивіда, які впливають на ефективність його професійної діяльності. До таких якостей належать комунікабельність, відповідальність, критичне мислення, креативність, здатність працювати в команді та адаптованість до змін.

5) Контекст – професійно орієнтовані компетентності формуються в конкретному контексті, що враховує особливості професійної сфери, вимоги ринку праці, технологічні інновації та культурні аспекти. Це означає, що компетентності можуть змінюватися в залежності від галузі, типу роботи та потреб роботодавців.

6) Забезпечення якості – розвиток професійно орієнтованих компетентностей вимагає системного підходу до навчання, що включає оновлення навчальних програм, інтеграцію практичних занять, стажування та співпрацю з фахівцями галузі. Професійно орієнтовані компетенції при викладанні «Українська мова за професійним спрямуванням» є критично важливими для підготовки фахівців, здатних успішно адаптуватися до вимог сучасного ринку праці, зокрема в умовах глобалізації та цифрової трансформації. Вони формують основу для професійної діяльності та сприяють особистісному і професійному розвитку.[1]

Використання цифрових технологій під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»

включає застосування навчальних платформ, онлайн-тестів, інтерактивних вправ і віртуальних практикумів, що сприяють зануренню студентів у професійне мовне середовище. Це також передбачає аналіз сучасних потреб в адаптації навчальних програм до викликів глобалізації та цифровізації. Окрім розвитку мовної компетентності, цілі викладання української мови полягають у формуванні професійних навичок, які є необхідними для різних спеціальностей. [8] Також важливими є методичні підходи та прийоми для розвитку професійно орієнтованих компетенцій, зокрема моделювання професійних ситуацій, тематичні кейси та рольові ігри. Оскільки глобалізація зумовлює взаємодію різних культур, вивчення української мови в професійному контексті також охоплює розвиток здатності ефективно комунікувати в багатокультурному середовищі. Викладання «Української мови за професійним спрямуванням» сприяє розвитку мовних, мовленнєвих та комунікативних навичок, які є ключовими для успішного виконання професійних обов'язків у конкретних сферах діяльності.

Основні компетентності викладання дисципліни «Української мови за професійним спрямуванням» наведені нижче:

1. Комунікативна компетентність: Вміння ефективно і чітко висловлювати свої думки як усно, так і письмово, відповідно до професійних стандартів.

Здатність вести ділове листування, складати професійні документи, зокрема резюме, заяви, звіти та інші офіційні папери, дотримуючись норм української мови та офіційно-ділового стилю. Студенти вчать ефективно та доречно вести ділові комунікації, враховуючи різні ситуації професійного спілкування, наприклад, під час переговорів, презентацій, звітів, співбесід. Особлива увага приділяється комунікації в коман-

ді, а також міжособистісній взаємодії, що допомагає студентам висловлювати свої ідеї чітко, уникаючи непорозуміння, встановлювати продуктивні відносини з колегами, партнерами та клієнтами.

2. Професійно-термінологічна компетентність: Знання професійної лексики, зокрема термінів, характерних для конкретної галузі (юриспруденція, спорт, медицина, економіка, технології тощо).

Вміння вживати термінологію коректно та доречно, що сприяє точності та однозначності професійної комунікації. Окрім вивчення термінології, увага зосереджується на вмінні грамотно використовувати професійну лексику у різних типах документів, зокрема контрактів, угод, звітів, рецензій.

Важливо, щоб студенти вміли розрізняти вузькоспеціалізовану та загальнонаукову лексику та використовувати її доречно для спрощення комунікації у професійному середовищі.

3. Мовна компетентність: Володіння нормами сучасної української літературної мови, зокрема орфографією, пунктуацією, граматику, стилістикою. Здатність адаптувати свою мову до аудиторії та обставин спілкування, дотримуючись вимог мовного етикету. Студенти удосконалюють орфографічні та граматичні навички, які є основою для чіткого та грамотного написання будь-яких професійних документів. Крім того, навчання включає опрацювання стилістичних норм, щоб мова професійних текстів залишалася відповідною і формальною, а висловлювання були чіткими та зрозумілими..

4. Риторична компетентність: Здатність структурувати професійні виступи, презентації та повідомлення, дотримуючись логіки викладу. Вміння аргументувати свої ідеї, переконливо доносити професійну інформацію, використовуючи відповідні мовні засоби. Ця компетенція орієнтована на вміння логічно будувати висловлювання,

використовувати риторичні прийоми для переконання, аргументації та успішної презентації ідей. Студенти практикуються у створенні професійних промов, розробляють навички побудови презентацій, що враховують

5. **Інтеркультурна компетентність:** Вміння адаптувати комунікативні підходи, враховуючи культурні особливості співрозмовників або партнерів з інших регіонів. Здатність використовувати українську мову у міжкультурних комунікаціях, особливо у міжнародних професійних контекстах. Формування цієї компетенції має особливе значення в умовах глобалізації. Вона включає знання культурних особливостей і комунікативних норм різних регіонів та країн, що є важливим у багатонаціональних командах або при співпраці з міжнародними партнерами. Студенти вчаться адаптувати стиль комунікації відповідно до культурних норм співрозмовників, що сприяє кращому взаєморозумінню у професійних відносинах.

6. **Дисциплінарна компетентність:** Студенти опановують основи ділового етикету в українському мовному середовищі, зокрема правила написання ділових листів, правил спілкування під час переговорів або нарадах. Вони вчаться використовувати українську мову для дотримання професійних стандартів у галузях, які передбачають написання інструкцій, посібників, регламентів тощо.

7. **Інформаційно-комунікаційна компетентність:** Студенти вчаться ефективно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для створення, редагування, поширення та захисту професійних текстів. Це включає навички роботи з офісними програмами, онлайн-платформами для спільної роботи над документами та знання основ цифрової етики й захисту інформації в умовах сучасного інформаційного суспільства

8. **Юридична грамотність** у контексті використання мови: Важливим аспектом є знання норм законодавства України щодо використання української мови у професійній діяльності, особливо для державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування, працівників освітніх та культурних установ. [21]

Отже, набуття компетентностей під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» дозволяє майбутнім фахівцям впевнено використовувати українську мову в їхній професійній діяльності. Це включає підготовку та ведення ділової комунікації, участь у переговорах, презентацію проектів і ідей, а також створення професійних текстів і документів. Викладання цієї дисципліни сприяє формуванню у студентів високого рівня мовної грамотності та готовності використовувати її у професійних ситуаціях, що підвищує їхній професійний розвиток і конкурентоспроможність, акцентуючи практичне застосування мови у професійних контекстах. [6]

Компетентності, які розвиваються під час вивчення «Української мови за професійним спрямуванням», допомагають студентам професійно інтегруватися в робоче середовище, забезпечуючи високий рівень грамотності та культури мовлення. Вони також сприяють створенню конкурентоспроможних резюме та успішному проходженню співбесід, що дозволяє випускникам ефективно презентувати свої професійні навички та досягнення. Крім того, ці компетентності забезпечують високу якість комунікацій з українськомовними партнерами та клієнтами, що позитивно впливає на репутацію компанії та підвищує довіру клієнтів.

Виклики та можливості під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» включають: аналіз проблем, з якими стика-

ються викладачі та студенти під час впровадження професійно орієнтованого навчання; обговорення переваг, які надає інтеграція цифрових технологій у навчальний процес; труднощі та виклики, пов'язані з впровадженням професійно орієнтованого викладання української мови; аналіз складнощів адаптації програм, навчальних матеріалів та методів викладання до вимог цифровізації; а також проблеми, що виникають при підтримці високого рівня володіння українською мовою в умовах багатомовного середовища та впливу інших мов. [6]

Дискусія. Активне наукове обговорення щодо обґрунтування процесу формування професійно орієнтованих компетентностей, пов'язане з теорією та практикою підготовки майбутніх фахівців галузі фізичної культури та спорту. Науковцями подаються різні методологічні підходи до реалізації освітніх пізнавальних технологій, які здебільшого роблять акцент на якість опанування фахових дисциплін, що співвідносяться із базовими професійними компетенціями для здобувачів освіти з даної проблеми, тому ми сфокусовуємо увагу на особливостях реалізації освітньо-професійних програм на ґрунті вищої освіти України через інтегровану дисциплінарно-академічну підготовку бакалаврів з фізичної культури і спорту у ВНЗ такого профілю, розглянуто доцільність адаптації компетентісних навичок у межах дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» із запровадженням різних сучасних практик формування професійно орієнтованих компетентностей та їх педагогічного супроводу. Теоретичні наслідки роботи містять перелік загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетенцій, що формуються під час викладання «Української мови за професійним спрямуванням» та мають практичне значення для

формування особистості з відповідним типом світогляду та свідомості, культури та відповідної спортивної підготовки, реалізації потенціалу соціогуманітарних наук. Вони слугують інтегральною ланкою інституційної моделі «трикутника знань», утворюваного освітою, науковими дослідженнями та інноваціями. Професійно орієнтовані компетентності формуються у контексті простору освіти, науки і культури європейського рівня з науково-просвітницьким впливом на громадську думку та науково-філософським обґрунтуванням викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» на засадах переосмислення наявних та формування нових знань.

Висновки. Отже, варто зазначити, що формування та розвиток професійно орієнтованих компетентностей майбутніх фахівців галузі фізичної культури і спорту під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» в умовах глобалі-

зації та цифрової трансформації не лише сприяє розвитку базових мовних і мовленнєвих навичок, а й формує професійні компетентності, необхідні для успішної кар'єри в українськомовному середовищі. Це також забезпечує підвищення якості підготовки студентів, адаптуючи навчання до сучасних професійних вимог, що підвищує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Перспективи розвитку професійно орієнтованих компетентностей під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» включають інтеграцію нових технологій та інноваційних методик у процес навчання української мови, а також прогнозування розвитку освітніх програм і можливостей для більшої інтеграції української мови в професійне середовище через співпрацю з бізнесом, промисловістю та державними установами. Крім того, важливо оцінити майбутні тенденції в викладанні української

мови в умовах зростаючої глобалізації та цифровізації. Розробка рекомендацій для покращення якості навчання та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці є важливим аспектом цієї теми. Таким чином, ця проблема є значущим дослідницьким напрямом, що дозволяє аналізувати й удосконалювати методи викладання української мови, підготовлюючи студентів до викликів і можливостей, що виникають у швидко змінюваному глобальному та технологічному середовищі, сприяючи розвитку мовних і професійних компетентностей, які є необхідними для успіху в сучасному світі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою науково-обґрунтованої системи формування професійно орієнтованих компетентностей під час викладання української мови у професійному контексті.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність будь-якого конфлікту інтересів

Література

1. Герасимович В.А., Герасимович М.В., Коваль В.В. Роль мовленнєвої культури в процесі соціальної комунікації в умовах цифровізації URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/part_2/19.pdf (дата звернення: 01.11.2024)
2. Гнатенко К., Коваленко Ю. Особливості методики навчання фахового лексичного матеріалу студентів спортивного освітнього закладу. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4. № 6. Р. 6001–6006.
3. Кауфман Скотт. За межами піраміди потреб. Новий погляд на самореалізацію. Київ: Лабораторія, 2021, 400 с.
4. Келлі Том, Келлі Девід. Творча впевненість: Як розкрити свій потенціал. Київ: Основи, 2020. 296 с.
5. О'Конор Джозеф, Макдермотт Ієн. Системне мислення. Пошук неординарних творчих рішень. Київ: Наш формат, 2018. 240 с.
6. Кравченко Алла. Формування соціокультурних компетенцій для галузі фізичної культури і спорту в умовах цифровізації. *Формування цифрових*

Reference

1. Herasymovych V.A., Herasymovych M.V., Koval V.V. The Role of Speech Culture in the Process of Social Communication in the Context of Digitalization. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/part_2/19.pdf (Accessed: 01.11.2024).
2. Hnatenko K., Kovalenko Y. Features of Methodology for Teaching Professional Lexical Material to Students in Sports Educational Institutions. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4. No. 6. P. 6001–6006.
3. Kaufman Scott. *Beyond the Pyramid of Needs: A New Look at Self-Realization*. Kyiv: Laboratory, 2021. 400p.
4. Kelly Tom, Kelly David. *Creative Confidence: Unleash Your Creative Potential*. Kyiv: Osnovy, 2020. 296p.
5. O'Connor Joseph, McDermott Ian. *Systemic Thinking: Finding Extraordinary Creative Solutions*. Kyiv: Nash Format, 2018. 240 p.
6. Kravchenko Alla. Formation of Socio-Cultural Competencies for the Field of Physical Culture and Sports in the Context of Digitalization. *Formation*

- компетентностей у процесі викладання дисциплін «цифрової гуманітаристики» та управлінсько-економічного циклу в умовах діджиталізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 23–24 листопада 2023 року). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 353–358.
7. Кравченко А., Ляшкевич А., Букіна Т. Мовний аспект формування професійної субкультури. *Актуальні питання гуманітарних наук*. № 40(2). 2021, С. 234–238.
 8. Лисенко С., Кравченко А., Шпітун І. Вплив цифровізації на формування соціокультурних компетенцій у сфері фізичної культури і спорту. *Humanities Studies: науковий збірник*. Запоріжжя, 2023. Випуск 17 (94). С. 30–42. doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-17-94-04>
 9. Лисенко С., Кравченко А. Проблеми формування соціокультурних компетенцій у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах війни. «Жінки, спорт та суспільство в сучасному світі»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 25.квітня 2024 року). Дніпро: ДДУВС. С. 235–237
 10. Лисенко С.О. Становлення і розвиток парадигми самоактуалізації особистості та її переосмислення у контексті сучасності. *Humanities studies: collection of scientific papers*. Zaporizhzhia, 2021. № 8 (85). Р. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-8-85-0>
 11. Лисенко Світлана. Вплив соціально-гуманітарної сфери на формування соціокультурних компетенцій для галузі фізичної культури і спорту. *Формування цифрових компетентностей у процесі викладання дисциплін «цифрової гуманітаристики» та управлінсько-економічного циклу в умовах діджиталізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 23–24 листопада 2023 року). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. 358–366.
 12. Левітін Даніел. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі. Київ: Наш формат, 2020. 456 с.
 13. Lukianets T, Lukianets H. Global Communication Competence: a Framework of Intercultural Skills Development in Sport and Tourism Higher Education. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, 2020. 20(2) Р. 77–85.
 14. Макєшина Ю., Кравченко А., Лисенко С., Самошкіна М. Формування соціокультурних компетенцій у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в умовах глобалізації. *Спортивний вісник Придніпров'я*: Дніпро. 2022. № 3. С. 87–104. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2022-3-087>
 15. Макєшина Ю., Шпітун І., Лисенко С., Кравченко А. Структура соціокультурних компетенцій майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. *Bic- of Digital Competencies in Teaching Disciplines of “Digital Humanities” and Management-Economic Cycle in the Context of Digitalization*: Materials of the International Scientific and Practical Conference, November 23–24, 2023. Lviv – Toruń: Liha-Pres, 2023. P. 353–358.
 7. Kravchenko A., Lyashkevich A., Bukina T. The Linguistic Aspect of Professional Subculture Formation. *Actual Issues of Humanities Sciences*. No. 40(2). 2021. P. 234–238.
 8. Lysenko S., Kravchenko A., Shpitun I. The Impact of Digitalization on the Formation of Socio-Cultural Competencies in the Field of Physical Culture and Sports. *Humanities Studies: Scientific Journal*. Zaporizhzhia, 2023. Issue 17 (94). P. 30–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-17-94-04>
 9. Lysenko S., Kravchenko A. Problems of Forming Socio-Cultural Competencies in Future Specialists in Physical Culture and Sports in Wartime. Materials of the International Scientific and Practical Conference «Women, Sports, and Society in the Modern World» (April 25, 2024). DDUVS: Dnipro. P. 235–237.
 10. Lysenko S.O. The Formation and Development of the Paradigm of Self-Actualization of the Individual and Its Reinterpretation in the Context of Modernity. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. Zaporizhzhia, 2021. No. 8 (85). P. 20–28. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-8-85-0>
 11. Lysenko Svitlana. The Impact of the Socio-Humanitarian Sphere on the Formation of Socio-Cultural Competencies for the Field of Physical Culture and Sports. *Formation of Digital Competencies in the Teaching of Disciplines of “Digital Humanities” and Management-Economic Cycle in the Context of Digitalization*: Materials of the International Scientific and Practical Conference, November 23–24, 2023. Lviv – Toruń: Liha-Pres, 2023. P. 358–366.
 12. Levitin Daniel. *Structured Thinking: Clear Mind in Information Chaos*. Kyiv: Nash Format, 2020. 456 p.
 13. Lukianets T., Lukianets H. *Global Communication Competence: A Framework of Intercultural Skills Development in Sport and Tourism Higher Education*. *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*. 2020. 20(2). P. 77–85.
 14. Makieshina Y., Kravchenko A., Lysenko S., Samoshkina M. Formation of Socio-Cultural Competencies in Future Specialists in Physical Culture and Sports in the Context of Globalization. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*: Dnipro, 2022. No. 3. P. 87–104. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2022-3-087>
 15. Makieshina Y., Shpitun I., Lysenko S., Kravchenko A. The Structure of Socio-Cultural Competencies of Future Specialists in Physical Culture and Sports. *Bulletin of Science and Education*. No. 9(15), 2023.

- ник науки та освіти. № 9(15) 2023. С. 498-510. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9\(15\)-498-510](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9(15)-498-510)
16. Макешина Ю.В., Лисенко С.О., Самошкіна М.Г., Кравченко А.В. Формування особистості як цілісної системи та процесу її активного розвитку у контексті соціально-філософських наук. *Humanities studies : Collection of Scientific Papers. Zaporozhzhia*, 2022. 11 (88). С. 37-47.
 17. Макешина Юлія. Концепція переходу від викладання традиційних гуманітарних дисциплін до цифрових (цифрової гуманітаристики). *Цифрова трансформація соціоекономічних, управлінських та освітнянських систем сучасного суспільства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 23-24 листопада 2022 року). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 530-537.*
 18. Олексенко, К. Розвиток освітнього простору майбутніх учителів до проектування освітньо-розвивального середовища здобувачів початкової освіти. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2019. С. 126-128.
 19. Осадча Л. Вплив віртуальної комунікації на мовну картину світу (на прикладі webenglish) : *Наукові записки НаУКМА. Історія і теорія культури*. 2023. Том 6. С.45-50.
 20. Пономарів О.Д. «Українська мова у вихованні та навчанні» URL: <https://kpi.ua/901-3> (дата звернення: 04.11.2024)
 21. Шевчук С. Діяльність педагога професійної школи у контексті інноватики: навч.-метод. посіб. Біла Церква: БІНПО ДВНЗ, 2017. 106 с.
 - P. 498–510. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9\(15\)-498-510](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9(15)-498-510)
 16. Makieshina Y.V., Lysenko S.O., Samoshkina M.H., Kravchenko A.V. The Formation of the Personality as a Holistic System and the Process of Its Active Development in the Context of Social-Philosophical Sciences. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia*, 2022. 11 (88). P. 37-47.
 17. Makieshina Yulia. The Concept of Transition from Teaching Traditional Humanities Disciplines to Digital Humanities. *Digital Transformation of Socio-Economic, Managerial, and Educational Systems of Modern Society: Materials of the International Scientific and Practical Conference, November 23-24, 2022. Lviv – Toruń: Liha-Pres, 2022. P. 530-537.*
 18. Oleksenko K. The Development of the Educational Space of Future Teachers for Designing the Educational and Developmental Environment of Primary Education Seekers. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhia State Engineering Academy*, 2019. P. 126-128.
 19. Osadcha L. The Impact of Virtual Communication on the Linguistic Picture of the World (Based on Webenglish): *Scientific Notes of NaUKMA. History and Theory of Culture*. 2023. Vol. 6. P. 45-50.
 20. Ponomariov O. D. *Ukrainian Language in Education and Teaching*. URL: <https://kpi.ua/901-3> (Accessed: 04.11.2024).
 21. Shevchuk S. The Activity of a Vocational School Teacher in the Context of Innovation: Teaching and Methodological Guide. Bila Tserkva: BINPO DVNZ, 2017. 106 p.

Кравченко Алла

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
Набережна Перемоги, 10 м. Дніпро, 49094, Україна
e-mail: alla.krav1972@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0002-0341-9109>